

aan de relatief korte Midden-Rijn en gaat de rivier over in de **Beneden-Rijn** (► kaart 2, K 12-H 8).

Steden, koeien en kanalen langs de Beneden-Rijn en in de delta

Had de Rijn ondanks kanalisatie en industrie tot nog toe voornamelijk mooie landschappen en kleine steden te bieden, langs de Beneden-Rijn zijn het tot aan de **monding van de Rijn** (► kaart 2, C 7/8-H 8) in de Noordzee alleen maar grote steden en door mensenhanden gevormde oevers die de passagiers krijgen voorgeschoteld. Grote steden als Keulen, Düsseldorf, Amsterdam en Rotterdam doen verlangen naar interessante stadswandelingen, terwijl de weilanden op de dijken langs de Beneden-Rijn een aangenaam rustpunt voor het oog zijn. Ondertussen trekt de industrie van het Ruhrgebied voorbij, passeert de boot allerlei kanalen en wordt het met de kilometer drukker op de Rijn. Het scheepvaartverkeer zorgt

voor meer golfslag en creëert daarmee een heel nieuwe sfeer.

Keuze van de route

Op één cruise de hele bevaarbare Rijn 'doen' is mogelijk, maar niet erg zinvol. Te veel blijft dan onopgemerkt op de oevers en te vaak moeten de mooiste gedeelten juist in de nachtelijke uren worden afgelegd. Bedenk bij het plannen van uw cruise wat u in elk geval wilt zien. Ook de duur van de reis speelt een belangrijke rol bij de planning: hoe minder tijd u hebt, des te minder kilometers u zou moeten afleggen.

Houd er bovendien rekening mee dat een riviercruise afhankelijk is van het weer: smeltende sneeuw in de bergen, uitblijvende regenval of te vochtige weersomstandigheden veroorzaken hoog- of laagwater. Wellicht zijn bepaalde gedeelten van de rivier dan onbevaarbaar en kunnen sommige havens niet worden aangedaan. Ook een Rijn-cruise vergt enige flexibiliteit.

De metropool Keulen is mooi vanaf het water, maar ook vanaf het land

2 Vestingstad en toegangspoort tot de Kaiserstuhl – Breisach

Kaart: ► kaart 1, L 21; Oriëntatiekaartje: blz. 38

De Kaiserstuhl, waarvan het middeleeuwse stadje Breisach de toegangspoort is, is het wijnbouwgebied met het grootste aantal zonnuren in Duitsland. Na een bezichtiging van de oude binnenstad van Breisach, die nog altijd getuigt van de enorme omvang en het grote belang van de voormalige vestingstad, kunt u zich twee keer overtuigen van die overvloed aan zon. En ten slotte is er vast wel een zonnig plekje op een terras te vinden waar u de heerlijke wijnen uit de regio kunt proeven.

Het is van belang dat u zich goed voorbereid op deze wandeling, want onderweg moeten er twee 'bergen' worden beklommen. De tocht begint op de Rheinuferstraße – waar de meeste cruiseschepen aanleggen – en gaat eerst naar het uitkijkplatform op de Eckartsberg ¹.

De eerste klim

De route voert al gauw tussen de wijnstokken door. Op de lössbodem van de Kaiserstuhl gedijen vooral de druiven uit de burgunderfamilie: weiß-, grauen spätburgunder. De hiervan geproduceerde wijnen weten steeds nieuwe liefhebbers aan zich te binden. Vervolgens loopt u via een trap naar de top, vanwaar u een grandioos uitzicht hebt. In zuidelijke richting kijkt u uit over de Rijn, in het oosten ligt het Zwarte Woud, in noordoostelijke richting reikt de blik over de Kaiserstuhl tot aan de Totenkopf, de hoogste berg van deze streek, en in het westen en noorden – in het laatste geval met het imposante St. Stephansmünster op de voorgrond – liggen de Vogezen. Op de heuvel zelf stond in de middeleeuwen een kleine burcht. Loop via de trap naar beneden, waarna het pad een muur volgt. Vlak nadat u langs een in de muur aangebrachte granaat uit de Tweede Wereldoorlog bent

8 Werelderfgoed – de romantische Midden-Rijn

Kaart: ► kaart 3, B 1-5; Oriëntatiekaartje: blz. 75

Tussen Bingen en Koblenz, in het dal van de bovenloop van de Midden-Rijn, zou u zomaar in vervoering kunnen raken. De voor de romantici 'heilige stroom' perst zich hier door een smal dal, waar op de steile rotsen ruïnes van middeleeuwse burchten en geres- taureerde kastelen staan. Ertussen bepalen hellingen met wijngaarden en vredige wijnplaatsjes het beeld langs de rivier. Dit decor heeft de UNESCO in 2002 tot Werelderfgoed uitgeroepen.

Of de zon nu ongenadig schijnt of de regen met bakken uit de lucht komt, doe een pet of een hoed op of hijs u in een regenpak, want zodra de boot Rüdesheim heeft bereikt, wordt het tijd om aan dek te gaan en daar een paar uur te blijven. Alleen op die manier kunt u de bovenloop van de Midden-Rijn in volle glorie beleven, en aan weerszijden

de kastelen en ruïnes van burchten, de plaatsjes, de terrassen met wijngaarden en de dichtbeboste rotspartijen zien.

De 'ontdekking' van de Rijn door de romantici

Wat leent er zich nu meer voor om de fantasie van gevoelige mensen aan het werk te zetten dan veertig kastelen en ruïnes van burchten op nog geen zeventig rivierkilometers? De ruïnes op de steile rotsen, soms in de ochtendmist gehuld, nodigden er haast toe uit om over de vergankelijkheid van het aardse leven na te denken, want ze stonden zowel voor de grote heldendaden uit de middeleeuwen als voor de woeste natuur, die de beschaving overwint.

Tot de eerste romantici die kennismaakten met dit dal, behoorden aan het begin van de 19e eeuw de broers Friedrich en August Schlegel. Friedrich Schlegel beschrijft de dramatische schoonheid van de rivier zo enthousiast

Met een tot wel 60 m hoge waterstraal is de geiser van Andernach de hoogste koudwatergeiser ter wereld

fried, de held uit het Nibelungenlied, de draak Fafnir hebben gedood en na een bad in diens bloed onkwetsbaar zijn geworden.

Te voet, op de rug van een ezel of met de Drachenfelsbahn kunt u de heuvel op, waar u de ruïne van de burcht Drachenfels en een restaurant vindt. Onderweg komt u langs een klein museum, de 'Nibelungenhalle', de 'Drachenhöhle' (grot van de draak) en een klein reptielenhuis. Vanaf boven hebt u een fenomenaal uitzicht over het Rijndal, de Petersberg en **Schloss Drachenburg**, een enigszins absurde villa in historische stijl uit het einde van de 19e eeuw. Een bezichtiging is desondanks de moei-

te waard, omdat u een goede indruk krijgt van hoe men zich in die tijd de middeleeuwen voorstelde. Er is ook een interessante bistro (Drachenfelsstraße 118, di.-zo. 11-18 uur).

Informatie

Toeristenbureau: Drachenfelsstraße 51, tel. +49 2223 91 77 11, ma.-vr. 9-12 en 14-16 uur.

Aanlegplaats: aan de kade in het centrum.

Bonn ► kaart 1, K 12

Vorbij Königswinter komt meteen de voormalige West-Duitse hoofdstad